ζύμη (μαγιά μπύρας), άπό νερό καί σέ ποσοστό 3,9 % άπό χυμό έσπεριδοειδῶν, εἶναι ὑγρό, πόσιμο καί προορίζεται νά λαμβάνεται σέ μικρές ποσότητες πολλές φορές τήν ἡμέρα γιά τήν ἐπίτευξη εὐεργετικῶν ἀποτελεσμάτων ἐπί τῆς ὑγείας.

Στήν ὑπόθεση 114/80

πού ἔχει ὡς ἀντικείμενο αἴτηση τοῦ Bundesfinanzhof πρός τό Δικαστήριο, κατ' ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου 177 τῆς συνθήκης ΕΟΚ, μέ τήν ὁποία ζητεῖται, στό πλαίσιο τῆς ἐκκρεμοῦς ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου αὐτοῦ διαφορᾶς μεταξύ

Dr. Ritter GmbH & Co., ἐδρεύουσας στήν Κολωνία-Deutz,

καί

Oberfinanzdirektion (Ἀνώτερης Διευθύνσεως οἰκονομικῶν) Hamburg,

ἡ ἔκδοση προδικαστικῆς ἀποφάσεως ὡς πρός τήν ἑρμηνεία τῶν κλάσεων 21.06 καί 22.02 τοῦ κοινοῦ δασμολογίου,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμῆμα)

συγκείμενο ἀπό τούς P. Pescatore, πρόεδρο τμήματος, A. Touffait καί O. Due, δικαστές,

γενικός εἰσαγγελεύς: G. Reischl
γραμματεύς: A. Van Houtte

ἐκδίδει τήν ἀκόλουθη

ΑΠΟΦΑΣΗ

Περιστατικά

Τά πραγματικά περιστατικά τῆς ὑποθέσεως, ἡ ἐξέλιξη τῆς διαδικασίας καί οἱ παρατηρήσεις πού κατατέθηκαν, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 20 τοῦ Πρωτοκόλλου περί τοῦ Ὀργανισμοῦ τοῦ Δικαστηρίου τῆς ΕΟΚ, ἔχουν συνοπτικά ὡς ἑξῆς:

I — Πραγματικά περιστατικά καί ἔγγραφη διαδικασία

Στίς 24 Ἀπριλίου 1978, ἡ ἑταιρεία Dr. Ritter GmbH & Co, ἐδρεύουσα στήν Κολωνία-Deutz, ζήτησε ἀπό τήν Oberfinanzdirektion

τοῦ Μονάχου, σύμφωνα μέ τό ἄρθρο 23 τοῦ γερμανικοῦ τελωνειακοῦ νόμου τῆς 14ης Ἰουνίου 1961, «δεσμευτική γνωμάτευση περί τῆς δασμολογικῆς κατατάξεως» («verbindliche Zolltarifauskunft») ἑνός προϊόντος πού χαρακτηριζόταν ὡς «πλήρης ζύμη, ὑγρή ζυθοζύμη» («Voll-Hefe, flüssige Bierhefe»).

Πρόκειται περί ἑνός προϊόντος σέ ὑγρή κατάσταση, πού διατίθεται σέ φιαλίδια τῶν 500 ml καί ἀποτελεῖται κατά 80,5 % ἀπό ζυθοζύμη (ἀδρανή), κατά 3,9 % ἀπό φυσικό χυμό ἐσπεριδοειδῶν καί κατά 16,6 % ἀπό νερό. Ἡ περιεκτικότητα σέ νερό ἀντιστοιχεῖ στή φυσική περιεκτικότητα τῆς ζυθοζύμης σέ νερό. Ἡ περιεκτικότητα τοῦ προϊόντος σέ πρωτεΐνες, σέ λιπαρές οὐσίες καί σέ ὑδατάνθρακες ἀνέρχεται ἀντίστοιχα σέ 9 %, 1 % καί 7,5 %. Σύμφωνα μέ τίς ἐνδείξεις ἐπί τῆς συσκευασίας, τό προϊόν ἀποτελεῖ διαιτητικό συμπλήρωμα, περιέχει βιταμίνη Β πού βοηθᾶ τό μεταβολισμό καί συντελεῖ στή διατήρηση τῆς φυσικῆς ἱκανότητας πρός ἐργασία, καθώς καί στήν ὑγεία τοῦ δέρματος. Λαμβάνεται τρεῖς φορές ἡμερησίως, ἀπό μία ἕως δύο κουταλιές τῆς σούπας (50 ἕως 70 ml περίπου). Τό προϊόν παρασκευάζεται μέ τόν ἑξῆς τρόπο: ἡ ζυθοζύμη ἀφήνεται νά «φουσκώσει» ἐντός χυμοῦ ἐσπεριδοειδῶν, ἀκολούθως δέ θερμαίνεται, ὥστε νά καταστεῖ δυνατή ἡ ἐπί μακρόν διατήρησή του. Ὁ προστιθέμενος χυμός τῶν ἐσπεριδοειδῶν χρησιμεύει, κατά τή διαδικασία τῆς παρασκευῆς, ὡς καταλύτης καί σταθεροποιητής τῶν κυττάρων τῆς ζύμης.

Ὅταν ἡ Oberfinanzdirektion τοῦ Μονάχου διαβίβασε τήν αἴτηση στήν Oberfinanzdirektion τοῦ Ἀμβούργου, ἡ τελευταία αὐτή, μετά ἀπό ἀνάλυση τῶν δειγμάτων ἀπό τό Zolltechnische Prüfungs- und Lehranstalt (Ἵδρυμα ἐρευνῶν καί ἐκπαιδεύσεως ἐπί τῆς δασμολογικῆς τεχνικῆς) τοῦ Ἀμβούργου, κατέταξε τό προϊόν, μέ δεσμευτική γνωμάτευση τῆς 14ης Ἰουνίου 1978, στή διάκριση 22.02 Α τοῦ κοινοῦ δασμολογίου — «Λεμονάδες, ἀεριοῦχα ὕδατα ἀρωματισμένα (συμπεριλαμβανομένων τῶν μεταλλικῶν ὑδάτων οὕτω κατεργασθέντων) καί ἕτερα μή ἀλκοολοῦχα ποτά, ἐξαιρέσει τῶν χυμῶν ὀπωρῶν καί λαχανικῶν τῆς κλάσεως 20.07 μή περιέχοντα γάλα ἤ λιπαράς ὕλας προερχομένας ἐκ τοῦ γάλακτος». Τά ὑπαγόμενα στή διάκριση αὐτή προϊόντα ὑπόκεινται σέ αὐτόνομο δασμό 20 % καί σέ συμβατικό δασμό 15 %.

Στίς 28 Ἰουνίου 1978, ἡ Dr. Ritter ὑπέβαλε στήν Oberfinanzdirektion τοῦ Ἀμβούργου ἔνσταση κατά τῆς παραπάνω γνωματεύσεως.

Πρός στήριξη τῆς ἐνστάσεώς της ἰσχυρίσθηκε ὅτι τό ἐπίδικο προϊόν ὑπάγεται στή διάκριση 21.06 Β ΙΙ τοῦ κοινοῦ δασμολογίου — «Ζῦμαι φυσικαί ἀδρανεῖς, εἰς δισκία, κύβους ἤ παρομοίας μορφάς ἤ καί εἰς ἀμέσους συσκευασίας καθαροῦ περιεχομένου 1 χγρ. ἤ ὀλιγώτερον, ἕτεραι». Γιά τή διάκριση αὐτή προβλέπονται αὐτόνομος δασμός 10 % καί συμβατικός δασμός 8 %.

Ἡ Oberfinanzdirektion τοῦ Ἀμβούργου ἀπέρριψε τήν ἔνσταση αὐτή μέ ἀπόφαση τῆς 6ης Δεκεμβρίου 1978, μέ τήν ὁποία ἐξέθεσε ὅτι τό προϊόν ἔπρεπε νά ὑπαχθεῖ στό κεφάλαιο 22 τοῦ κοινοῦ δασμολογίου. Τήν ἀπόφαση αὐτή προσέβαλε ἡ ἑταιρεία Dr. Ritter ἐνώπιον τοῦ Bundesfinanzhof.

Μέ διάταξη τοῦ VII τμήματος τῆς 1ης Ἀπριλίου 1980, τό Bundesfinanzhof ἀνέβαλε τή δίκη, κατ' ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου 177 τῆς συνθήκης ΕΟΚ, μέχρι τῆς ἐκδόσεως προδικαστικῆς ἀποφάσεως ἀπό τό Δικαστήριο ἐπί τῶν ἀκόλουθων ἐρωτημάτων:

1) Πρέπει ὁ ὅρος «ἕτερα μή ἀλκοολοῦχα ποτά» πού ἀναφέρεται στήν κλάση 22.02 τοῦ κοινοῦ δασμολογίου νά ἑρμηνευθεῖ ὑπό τήν ἔννοια ὅτι περιλαμβάνει τό προϊόν τό ὁποῖο ἀποτελεῖται ἀπό ζυθοζύμη (μαγιά μπύρας), ἀπό νερό καί σέ ποσοστό 3,9 % ἀπό χυμό ἐσπεριδοειδῶν, εἶναι ὑγρό, πόσιμο καί προορίζεται νά λαμβάνεται σέ μικρές ποσότητες πολλές φορές τήν ἡμέρα γιά τήν ἐπίτευξη εὐεργετικῶν ἀποτελεσμάτων ἐπί τῆς ὑγείας;

2) Σέ περίπτωση ἀρνητικῆς ἀπαντήσεως στό πρῶτο ἐρώτημα: Πρέπει ἡ κλάση 21.06 σέ συνδυασμό μέ τό ἄρθρο 36 τῶν γενικῶν κανόνων ἑρμηνείας τοῦ κοινοῦ δασμολογίου νά ἑρμηνευθεῖ ὑπό τήν ἔννοια ὅτι περιλαμβάνει τό προϊόν πού περιγράφηκε παραπάνω;

Ἡ διάταξη τοῦ Bundesfinanzhof πρωτοκολλήθηκε στή γραμματεία τοῦ Δικαστηρίου στίς 2 Μαΐου 1980.

Σύμφωνα μέ τό ἄρθρο 20 τοῦ Πρωτοκόλλου περί τοῦ Ὀργανισμοῦ τοῦ Δικαστηρίου τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων, κατέθεσαν γραπτές παρατηρήσεις στίς 8 Ἰουλίου 1980 μέν ἡ Ἐπιτροπή τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων, ἐκπροσωπούμενη ἀπό τόν Manfred Beschel, μέλος τῆς νομικῆς ὑπηρεσίας της, στίς 9 Ἰουλίου 1980 δέ ἡ ἑταιρεία Dr. Ritter, προσφεύγουσα στήν κυρία δίκη, ἐκπροσωπούμενη ἀπό τόν Fritz Modest, δικηγόρο Ἀμβούργου.

Τό Δικαστήριο ἀποφάσισε, κατόπιν ἐκθέσεως τοῦ εἰσηγητῆ δικαστῆ καί ἀφοῦ ἄκουσε τό γενικό εἰσαγγελέα, τήν ἔναρξη τῆς προφορικῆς διαδικασίας χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή ἀποδείξεων.

Μέ διάταξη τῆς 16ης Σεπτεμβρίου 1980 τό Δικαστήριο ἀποφάσισε, κατ' ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου 95 παράγραφοι 1 καί 2 τοῦ κανονισμοῦ διαδικασίας, νά ἀναθέσει τήν ἐκδίκαση τῆς ὑποθέσεως στό δεύτερο τμῆμα.

II — Γραπτές παρατηρήσεις πού κατατέθηκαν ἐνώπιον τοῦ Δικαστηρίου

Ἡ *ἑταιρεία Dr. Ritter GmbH & Co.*, προσφεύγουσα στήν κύρια δίκη, ὑποστηρίζει ὅτι τό ἐπίδικο προϊόν ὑπάγεται στό κεφάλαιο 21 τοῦ κοινοῦ δασμολογίου.

Ἐπί τῶν πραγματικῶν περιστατικῶν

Τό ἐπίδικο προϊόν παρασκευάζεται ἀπό ἁδρανή ζυθοζύμη, τήν ὁποία παραδίδει μία ζυθοποιία. Ἡ ζυθοζύμη αὐτή ἐκπλύνεται πολλές φορές, ὁπότε παρασύρεται ἕνα μέρος τῶν πικρῶν οὐσιῶν καί τά συστατικά ἀπό λυκίσκο πού ἔχουν ἀπομείνει. Κατόπιν ἡ ζύμη συμπιέζεται, ὥστε νά εἶναι ἕτοιμη πρός ἀποστολή. Κατά τή συμπίεση ἀποβάλλονται τά ὑπολείμματα τῆς μπύρας. Τήν ἀπώλεια αὐτή ὑγρασίας ἀντισταθμίζει ἡ ἑταιρεία Ritter μέ ἀνάμειξη τῆς ζυθοζύμης μέ φυσικό χυμό ἐσπεριδοειδῶν καί προσθήκη νεροῦ. Στή ζύμη προστίθεται χυμός ἐσπεριδοειδῶν σέ ποσοστό 3,9 %. Κατόπιν ἡ ζύμη παστεριώνεται σέ θερμοκρασία ἄνω τῶν 60° καί ἔτσι καθίσταται δυνατή ἡ ἐπί μακρόν διατήρησή της. Ἡ προσθήκη τοῦ φυσικοῦ χυμοῦ ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα — χωρίς χρήση χημικῶν οὐσιῶν — νά ἀποφεύγεται ἡ διάσπαση ἤ ἡ πλασμόλυση τῶν κυττάρων τῆς ζύμης, τά ὁποῖα διατηροῦν τή φυσική μορφή τους, πού εἶναι πλήρης ἀερίων καί πλάσματος καί στήν ὁποία φαίνονται καθαρά τά κενοτόπια καί τά νουκλεοπρωτεϊδικά σωματίδια. Οἱ ἐνεργές οὐσίες συνεπῶς τοῦ κυττάρου τῆς ζύμης διατηροῦνται λόγω τῆς ἐπιτεύξεως εὐνοϊκῆς τιμῆς τοῦ pH. Ἐπιπλέον ὁ χυμός φρούτων, λόγω τοῦ ἀσκορβικοῦ ὀξέος πού περιέχει, καθαρίζει τά κύτταρα ἀπό τό κόμμι τῆς ζύμης πού περιέχουν καί ἀπό τά ἐνδεχομένως ὑφιστάμενα ἀκόμη ρητινοειδή συστατικά τοῦ λυκίσκου. Τό τελικό προϊόν ἀποτελεῖ φυσική πλήρη ζύμη ἐπί μακρόν διατηρήσιμη, χωρίς βακτήρια, στήν ὁποία ἔχει προστεθεῖ ἐλάχιστη ποσότητα χυμοῦ ἐσπεριδοειδῶν. Ὁ χυμός αὐτός ἔχει ἐπίσης ὡς ἀποτέλεσμα τό μετριασμό τῆς φυσικῆς γεύσεως τῆς ζύμης, τήν ὁποία πολλοί βρίσκουν δυσάρεστη.

Ἐπί τῆς δασμολογικῆς κατατάξεως τοῦ ἐπίδικου προϊόντος

α) Ἀπό τή νομολογία τοῦ Δικαστηρίου προκύπτει ὅτι ἡ κατάταξη ἑνός προϊόντος σέ ὁρισμένη κλάση δέν ἐπηρεάζεται ἀπό τήν ἐνδεχόμενη μεταποίησή του, ἐφόσον τό προϊόν τῆς μεταποιήσεως περιέχει οὐσιώδη συστατικά τοῦ ἀρχικοῦ προϊόντος καί οἱ ἑκατοστιαῖες ἀναλογίες τους δέν ἔχουν μεταβληθεῖ σημαντικά μετά τή μεταποίηση.

Οἱ προϋποθέσεις αὐτές πληροῦνται στήν προκειμένη ὑπόθεση. Τά οὐσιώδη συστατικά τοῦ ἀρχικοῦ προϊόντος καί οἱ ἑκατοστιαῖες ἀναλογίες τους δέ μεταβάλλονται σημαντικά ἀπό τή διαδικασία ἐπεξεργασίας ἤ μεταποιήσεως καί ἀπό τήν ἐλάχιστη

προσθήκη χυμοῦ ἐσπεριδοειδῶν σέ ποσοστό 3,9 %.

Τό προϊόν πού ἡ προσφεύγουσα στήν κύρια δίκη παράγει καί διαθέτει στό ἐμπόριο εἶναι πλήρης ζύμη ὄχι μόνο κατά τήν ἔννοια τοῦ ἀγορονομικοῦ δικαίου, ἀλλά καί κατά τήν ἔννοια τοῦ δασμολογικοῦ δικαίου, καί ἐπομένως ὑπάγεται στήν κλάση 21.06.

6) Ὁ γενικός ἑρμηνευτικός κανόνας τῆς ὀνοματολογίας τοῦ κοινοῦ δασμολογίου 36, ὁ ὁποῖος ἀφορᾶ προϊόντα πού ἐνδεχομένως δύνανται νά ὑπαχθοῦν σέ δύο ἤ περισσότερες κλάσεις, δέν ἐφαρμόζεται στήν προκειμένη ὑπόθεση. Τότε μόνο θά ἐτίθετο θέμα ἐφαρμογῆς του, ἄν ἡ προσθήκη τοῦ φυσικοῦ χυμοῦ ἦταν τόσο σημαντική, ὥστε νά μήν μπορεῖ πλέον νά ὑποστηριχθεῖ ὅτι τό τελικό προϊόν περιέχει, ἔστω καί κατά προσέγγιση, τά οὐσιώδη συστατικά τοῦ ἀρχικοῦ — στήν προκειμένη περίπτωση τῆς ζύμης — στίς ἴδιες περίπου ἀναλογίες.

γ) Ἄν τό ἐπίδικο προϊόν δέν μπορεῖ, λόγω τῆς προσθήκης τοῦ 3,9 % τοῦ χυμοῦ ἐσπεριδοειδῶν, νά ὑπαχθεῖ στή δασμολογική κλάση 21.06, τότε πρέπει νά θεωρηθεῖ ὡς «παρασκεύασμα διατροφῆς» κατά τήν ἔννοια τῆς κλάσεως 21.07.

δ) Ἡ ὑπαγωγή του στήν κλάση 22.02 ἀποκλείεται, διότι στήν κλάση αὐτή ὑπάγονται μόνο ποτά, τά ὁποῖα κατασβένουν τή δίψα ἤ καταναλώνονται χάρη γευστικῆς ἀπολαύσεως.

ε) Σύμφωνα βέβαια μέ τίς ἐπεξηγηματικές σημειώσεις γιά τήν κλάση 21.07, τά κατευθείαν πόσιμα τονωτικά, ἀκόμη καί ἄν λαμβάνονται σέ μικρές ποσότητες, σέ κουταλιές παραδείγματος χάρη, δέν ὑπάγονται στήν κλάση αὐτή, ἀλλά στό κεφάλαιο 22, σύμφωνα μέ τίς γενικές σκέψεις γιά τό κεφάλαιο αὐτό.

Ἐδῶ ὅμως πρέπει νά τονισθεῖ ὅτι τό ἐπίδικο προϊόν δέν ἀποτελεῖ τονωτικό, ἐν πάση δέ περιπτώσει οἱ ἐπεξηγηματικές σημειώσεις γιά τά τονωτικά εἶναι ἐσφαλμένες, δέν εἶναι δεσμευτικές καί δέν καλύπτονται ἀπό τίς σχετικές δασμολογικές κλάσεις. Μόνο τά τονωτικά σάν τό «Schweppes tonic water» ὑπάγονται στήν κλάση 22.02 τοῦ κοινοῦ δασμολογίου.

στ) Τά ἐρωτήματα πού ὑπέβαλε τό Bundesfinanzhof πρέπει συνεπῶς νά ἀπαντηθοῦν ὡς ἑξῆς:

1) Τό προϊόν πού ἀποτελεῖται ἀπό ζυθοζύμη (μαγιά μπύρας), στήν ὁποία ἔχει προστεθεῖ φυσικός χυμός ἐσπεριδοειδῶν σέ ποσοστό 3,9 %, χωρίς σημαντική μεταβολή τῶν οὐσιωδῶν συστατικῶν τῆς ἴδιας τῆς ζυθοζύμης ἤ τῆς ποσοστιαίας ἀναλογίας τους, ὑπάγεται στήν κλάση 21.06 καί ὄχι στήν κλάση 22.02 τοῦ κοινοῦ δασμολογίου.

2) Ἐπικουρικά, σέ περίπτωση πού τό Δικαστήριο δέ δεχθεῖ τήν ὑπαγωγή τοῦ προϊόντος στή διάκριση 21.06: Τό προϊόν πού ἀποτελεῖται ἀπό ζυθοζύμη, στό ὁποῖο προστίθεται, ἐκτός ἀπό νερό, φυσικός χυμός ἐσπεριδοειδῶν σέ ποσοστό 3,9 %, πρέπει νά θεωρηθεῖ ὡς παρασκεύασμα διατροφῆς πού ὑπάγεται στήν κλάση 21.07 τοῦ κοινοῦ δασμολογίου.

Ἡ *Ἐπιτροπή* παρατηρεῖ ὅτι τό παραπέμπον δικαστήριο ζητᾶ διευκρινίσεις ἐπί τοῦ περιεχομένου καί τῆς ὁριοθετήσεως τῶν διακρίσεων 22.02 A, 21.06 B II καί 21.07 Z I α τοῦ κοινοῦ δασμολογίου. Ἀπό τήν ἄποψη αὐτή, ὡς ἀφετηρία πρέπει πρῶτα νά ληφθεῖ ἡ διατύπωση, ὁ σκοπός καί ἡ συστηματική διάρθρωση αὐτοῦ τοῦ ἴδιου τοῦ κοινοῦ δασμολογίου, καί συμπληρωματικά νά ληφθοῦν ὑπόψη ὡς βασικά κριτήρια οἱ ἐπεξηγηματικές σημειώσεις καί οἱ δασμολογικές γνωμοδοτήσεις, τοῦ Συμβουλίου τελωνειακῆς συνεργασίας, καί ὡς σημα-

ντικό ἑρμηνευτικό βοήθημα οἱ ἐπεξηγηματικές σημειώσεις ἐπί τοῦ δασμολογίου τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων.

α) Ἀφοῦ πρόκειται γιά προϊόν κατευθείαν πόσιμο, καί προορισμένο πρός πόση, στήν προκειμένη ὑπόθεση τίθεται τό ζήτημα ἄν ἕνα προϊόν μέ τίς ἰδιότητες αὐτές πρέπει ἐπιπρόσθετα πάντοτε καί ἀναγκαῖα νά εἶναι προορισμένο νά σβήνει τή δίψα, γιά νά μπορεῖ νά θεωρηθεῖ ὡς ποτό κατά τήν ἔννοια τῆς κλάσεως 22.02 τοῦ κοινοῦ δασμολογίου. Στό ζήτημα αὐτό πρέπει νά δοθεῖ ἀρνητική ἀπάντηση.

Ἡ διάκριση 22.09 Γ ὑποδεικνύει ὅτι καί τά οἰνοπνευματώδη ποτά ὑπάγονται στήν κατηγορία «ποτά». Τά ποτά αὐτά, ὅπως τό ρούμι, τό τζίν, τό οὐίσκι, ἡ βότκα, ὁπωσδήποτε δέν προορίζονται γιά τήν κατάσβεση τῆς δίψας. Ὁμοίως, καί διάφοροι ἄλλοι χυμοί λαχανικῶν, ὅπως ὁ χυμός σέλινου ἤ λάχανου τουρσί, δέν ἀποτελοῦν ἀναψυκτικά, ἀλλά ἐξυπηρετοῦν ἄλλους σκοπούς, παραδείγματος χάρη τήν πρόσληψη βιταμινῶν. Ἄν καί στήν καθημερινή γλώσσα ὡς μή οἰνοπνευματώδη ποτά νοοῦνται κατ' ἐξοχήν τά ἀναψυκτικά, ἐντούτοις δέν ἀποκλείονται καί ἄλλα ποτά.

Εἶναι συνεπές καί ἀνταποκρίνεται πρός τά πράγματα ἑπομένως τό ὅτι οἱ ἐπεξηγηματικές σημειώσεις γιά τήν κλάση 21.07 καί οἱ σημειώσεις γιά τίς κλάσεις 22.02 καί 30.03 τοῦ κοινοῦ δασμολογίου χρησιμοποιοῦν ὡς κριτήριο τό ἄν ὁρισμένο προϊόν πού προορίζεται πρός βρώση εἶναι κατευθείαν πόσιμο, ἀνεξάρτητα ἀπό τήν ποσότητα, τό σκοπό καί τή συχνότητα τῆς λήψεώς του. Οἱ ἐπεξηγηματικές σημειώσεις ἀνταποκρίνονται ἐν προκειμένω καί στήν ἀρχή τῆς ἀσφάλειας τοῦ δικαίου, ἀφοῦ στηρίζονται σέ ἀντικειμενικά κριτήρια πού ἀφοροῦν τή σύσταση τοῦ προϊόντος καί στίς πρακτικές ἀνάγκες τῆς δασμολογικῆς κατατάξεως.

β) Δέν ὑπάρχει δυνατότητα ὑπαγωγῆς τοῦ ἐπίδικου προϊόντος στήν κλάση 21.06.

Μέ τήν προσθήκη τοῦ χυμοῦ ἐσπεριδοειδῶν καί τή σχετική διεργασία δημιουργεῖται ἀπό τή ζύμη νέο προϊόν μέ ἴδιες ἰδιότητες καί προορισμό χρησιμοποιήσεως: στή συμπιεσμένη ζυθοζύμη προστίθενται νερό καί χυμός ἐσπεριδοειδῶν καί τό μεῖγμα θερμαίνεται σέ θερμοκρασία ἄνω τῶν 60°, ὥστε νά καταστεῖ δυνατή ἡ ἐπί μακρόν διατήρησή του. Χωρίς τήν προσθήκη αὐτή καί τή διαδικασία τῆς θερμάνσεως δέ θά μποροῦσε νά παραχθεῖ τό προϊόν αὐτό μέ τήν τελική του μορφή. Δέ θά ἦταν — τουλάχιστον στόν ἴδιο βαθμό — κατάλληλο πρός κατανάλωση ἀπό τήν ἄποψη τῆς ὀσμῆς καί τῆς γεύσεως καί δέ θά ἐμφανιζόταν ὡς ὑγρό καί πόσιμο, ἰδιότητες βασικές γιά τή χρησιμοποίησή του. Ἕνα τέτοιο προϊόν δέν ἐμπίπτει στό γράμμα τῆς κλάσεως 21.06, τό ὁποῖο, σύμφωνα μέ τό γενικό κανόνα ἑρμηνείας 1, ἀποτελεῖ τό κριτήριο τῆς δασμολογικῆς κατατάξεως. Ἑπομένως οἱ κανόνες ἑρμηνείας 26 καί 36 δέν μποροῦν νά ἐφαρμοσθοῦν: οἱ διατάξεις αὐτές τότε μόνο θά μποροῦσαν νά ἐφαρμοσθοῦν, ἄν ὑπῆρχε ζήτημα ὑπαγωγῆς σέ περισσότερες κλάσεις ἐντός τοῦ πλαισίου πού καθορίζει τό γράμμα τῆς σχετικῆς διατάξεως. Ἐξάλλου, σύμφωνα μέ τή ρητή διατύπωση τῶν ἐπεξηγηματικῶν σημειώσεων γιά τό γενικό κανόνα ἑρμηνείας 26 τῆς ὀνοματολογίας τοῦ Συμβουλίου τελωνειακῆς συνεργασίας, ὁ κανόνας αὐτός «δέν διευρύνει πάντως τό πεδίο ἐφαρμογῆς τῶν κλάσεων πού ἀφορᾶ μέχρις τοῦ σημείου τῆς δυνατότητος ὑπαγωγῆς ἐμπορευμάτων πού δέν ἀνταποκρίνονται, ὅπως ἀπαιτεῖ ὁ κανόνας 1, στό γράμμα τῶν κλάσεων αὐτῶν».

γ) Μετά τίς διάφορες διεργασίες ἡ ἀρχική ζύμη δίνει ἕνα παρασκεύασμα, τό ὁποῖο — ἄν δέν ὑπῆρχε ἤ ἄν δέν ἐφαρμοζόταν ἡ κλάση 22.02 — θά ἔπρεπε νά ὑπαχθεῖ στήν κλάση 21.07 τοῦ κοινοῦ δασμολογίου. Αὐτό δέν ἀναιρεῖται ἀπό τό γεγονός ὅτι τό ἐπίδικο προϊόν ἀποτελεῖται κυρίως ἀπό μία μόνο πρώτη ὕλη, ἡ ὁποία εἶναι κατά κάποιο τρόπο «χαρακτηριστική» γιά τό προϊόν αὐτό. Κατά συνέπεια τό ἐπίδικο προϊόν στήν κύρια δίκη δέν εἶναι ζύμη, ἀλλά παρασκεύασμα ζύμης, γι' αὐτό ἄλλωστε ἡ ἴδια ἡ προσφεύγουσα τό χαρακτηρίζει ὡς «παρασκεύασμα ζύμης».

δ) Ἡ ἀπάντηση συνεπῶς στό δεύτερο προδικαστικό ἐρώτημα παρέλκει, ἐνῶ στό πρῶτο ἐρώτημα πρέπει νά ἔχει ὡς ἑξῆς:

Ὁ ὅρος «ἔτερα μή ἀλκοολοῦχα ποτά» τῆς κλάσεως 22.02 τοῦ κοινοῦ δασμολογίου πρέπει νά ἑρμηνευθεῖ ὑπό τήν ἔννοια ὅτι περιλαμβάνει τό προϊόν τό ὁποῖο ἀποτελεῖται ἀπό ζυθοζύμη (μαγιά μπύρας), ἀπό νερό καί σέ ποσοστό 3,9 % ἀπό χυμό ἐσπεριδοειδῶν, εἶναι ὑγρό, πόσιμο καί προορίζεται νά λαμβάνεται σέ μικρές ποσότητες πολλές φορές τήν ἡμέρα μέ τό σκοπό ἐπιτεύξεως εὐεργετικῶν ἀποτελεσμάτων γιά τήν ὑγεία.

III — Προφορική διαδικασία

Ἡ ἑταιρεία Dr. Ritter, προσφεύγουσα στήν κύρια δίκη, ἐκπροσωπούμενη ἀπό τό δικηγόρο Modest, καί ἡ Ἐπιτροπή, ἐκπροσωπούμενη ἀπό τόν Beschel, ἀνέπτυξαν τίς παρατηρήσεις τους προφορικά κατά τή συνεδρίαση τῆς 29ης Ἰανουαρίου 1981.

Ὁ γενικός εἰσαγγελέας ἀνέπτυξε τίς προτάσεις του κατά τή συνεδρίαση τῆς 12ης Μαρτίου 1981.

Σκεπτικό

1 Μέ διάταξη τῆς 1ης Ἀπριλίου 1980, πού περιῆλθε στό Δικαστήριο στίς 2 Μαΐου 1980, τό Bundesfinanzhof ὑπέβαλε, κατ' ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου 177 τῆς συνθήκης ΕΟΚ, δύο προδικαστικά ἐρωτήματα ὡς πρός τήν ἑρμηνεία τῆς κλάσεως 22.02 καί, ἐπικουρικά, τῆς κλάσεως 21.06 τοῦ κοινοῦ δασμολογίου.

2 Ἀπό τά στοιχεῖα τῆς δικογραφίας συνάγεται ὅτι ἡ προσφεύγουσα τῆς κύριας δίκης ζήτησε ἀπό τή Διεύθυνση οἰκονομικῶν «δεσμευτική γνωμάτευση περί τῆς δασμολογικῆς κατατάξεως» ἑνός προϊόντος πού χαρακτηριζόταν ὡς «πλήρης ζύμη» καί πού περιγράφεται ὡς ἑξῆς στή διάταξη περί παραπομπῆς: «Τό προϊόν ἀποτελεῖται ἀπό (ἀδρανή) ζυθοζύμη, ἀπό νερό καί κατά 3,9 % ἀπό φυσικό χυμό ἐσπεριδοειδῶν. Εἶναι ὑγρό καί κατευθείαν πόσιμο. Σύμφωνα μέ τίς ἐνδείξεις ἐπί τῆς συσκευασίας, χρησιμεύει ὡς διαιτητικό συμπλήρωμα καί συντελεῖ στή διατήρηση τῆς φυσικῆς ἱκανότητας πρός ἐργασία, καθώς καί στήν ὑγεία τοῦ δέρματος. Λαμβάνεται τρεῖς φορές ἡμερησίως, ἀπό μία ἕως δύο κουταλιές τῆς σούπας».

3 Ἡ Διεύθυνση οἰκονομικῶν θεωρεῖ ὅτι, ἐπειδή τό ἐπίδικο προϊόν εἶναι κατευθείαν πόσιμο, ὑπάγεται στά «ποτά» τῆς κλάσεως 22.02 καί δέν ἔχει κατά τά ἄλλα σημασία ἡ σύνθεσή του, ὁ τρόπος καί ὁ σκοπός τῆς λήψεώς του. Ἡ προσφεύγουσα θεωρεῖ, ἀντίθετα, ὅτι τό ἐν λόγω προϊόν, τό χαρακτηριστικό συστατικό τοῦ ὁποίου εἶναι ἡ ζυθοζύμη, πρέπει νά καταταχθεῖ στίς ζύμες τῆς κλάσεως 21.06.

4 Τό Bundesfinanzhof θεωρεῖ ὅτι ἡ ἀπόφασή του ἐξαρτᾶται ἀπό τήν ἑρμηνεία τοῦ ὅρου «ποτά» τῆς κλάσεως 22.02, καί συγκεκριμένα ἀπό τό ἄν μέ τή λέξη αὐτή νοοῦνται ὅλα τά ὑγρά πού προορίζονται πρός κατανάλωση ἤ, σύμφωνα μέ τήν ἔννοια πού ἔχει στήν καθημερινή γλώσσα, μόνο τά προϊόντα πού σβήνουν τή δίψα. Ἄν συμβαίνει τό τελευταῖο αὐτό, τότε τό ὑγρό πού — ὅπως στήν προκειμένη ὑπόθεση — λαμβάνεται γιά λόγους ὑγείας δέν μπορεῖ νά χαρακτηρισθεῖ ὡς «ποτό».

5 Πρός ἐπίλυση τοῦ προβλήματος αὐτοῦ τό Bundesfinanzhof ὑπέβαλε τά ἀκόλουθα ἐρωτήματα:

1) Πρέπει ὁ ὅρος «ἔτερα μή ἀλκοολοῦχα ποτά» πού ἀναφέρεται στήν κλάση 22.02 τοῦ κοινοῦ δασμολογίου νά ἑρμηνευθεῖ ὑπό τήν ἔννοια ὅτι περιλαμβάνει τό προϊόν τό ὁποῖο ἀποτελεῖται ἀπό ζυθοζύμη (μαγιά μπύρας), ἀπό νερό καί σέ ποσοστό 3,9 % ἀπό χυμό ἐσπεριδοειδῶν, εἶναι ὑγρό, πόσιμο καί προορίζεται νά λαμβάνεται σέ μικρές ποσότητες πολλές φορές τήν ἡμέρα μέ τό σκοπό ἐπιτεύξεως εὐεργετικῶν ἀποτελεσμάτων γιά τήν ὑγεία;

2) Σέ περίπτωση ἀρνητικῆς ἀπαντήσεως στό πρῶτο ἐρώτημα: Πρέπει ἡ κλάση 21.06 σέ συνδυασμό μέ τό ἄρθρο 36 τῶν γενικῶν κανόνων ἑρμηνείας τοῦ κοινοῦ δασμολογίου νά ἑρμηνευθεῖ ὑπό τήν ἔννοια ὅτι περιλαμβάνει τό προϊόν πού περιγράφηκε παραπάνω;

6 Οἱ κλάσεις πού ἀναφέρονται στά ἐρωτήματα ἀνήκουν στό κεφάλαιο 21 «διάφορα παρασκευάσματα διατροφῆς» καί στό κεφάλαιο 22 «ποτά, ἀλκοολοῦχα ὑγρά καί ὄξος» τοῦ κοινοῦ δασμολογίου. Οἱ κλάσεις αὐτές, κατά τό μέρος πού ἐνδιαφέρουν τή δίκη, εἶναι διατυπωμένες ὡς ἑξῆς:

21.06 Ζῦμαι φυσικαί ἀδρανεῖς ... ἔτεραι.

22.02 Λεμονάδες, ἀεριοῦχα ὕδατα ἀρωματισμένα (συμπεριλαμβανομένων τῶν μεταλλικῶν ὑδάτων οὕτω κατεργασθέντων) καί ἔτερα μή ἀλκοολοῦχα ποτά, ἐξαιρέσει τῶν χυμῶν ὁπωρῶν καί λαχανικῶν τῆς κλάσεως 20.07.

7 Σύμφωνα μέ τό σύστημα τοῦ δασμολογίου, ἡ ἔκφραση «ἔτερα ποτά» τῆς κλάσεως 22.02 λαμβάνεται ὡς ἔννοια γένους, πού συμπεριλαμβάνει ὅλα τά ὑγρά πού προορίζονται πρός κατανάλωση, ἐφόσον δέν ἀποτελοῦν ἀντικείμενο ἄλλης εἰδικότερης κατατάξεως.

8 Τό περιεχόμενο τῆς ἔννοιας αὐτῆς πρέπει νά προσδιοριστεῖ βάσει ἀντικειμενικῶν κριτηρίων, δεκτικῶν ἐλέγχου. Ἑπομένως, τό πεδίο ἐφαρμογῆς της δέν μπορεῖ νά ἐξαρτᾶται ἀπό καθαρά ὑποκειμενικούς καί μεταβλητούς παράγοντες, ὅπως ἀπό τόν τρόπο ἤ τό σκοπό τῆς λήψεως ἑνός προϊόντος, ἀνάλογα μέ τό ἄν ἐπιδιώκονται παραδείγματος χάρη τό σθήσιμο τῆς δίψας, εὐεργετικά ἀποτελέσματα γιά τήν ὑγεία ἤ ἄλλα ἀποτελέσματα. Ὡς ποτά κατά τήν ἔννοια τῆς διατάξεως αὐτῆς νοοῦνται συνεπῶς ὅλα τά ὑγρά, τά ὁποῖα εἶναι κατάλληλα καί προορίζονται γιά κατανάλωση, ἀνεξάρτητα ἀπό τή λαμβανόμενη ποσότητα ἤ τούς εἰδικότερους σκοπούς πού εἶναι δυνατό νά ἐξυπηρετοῦν τά διάφορα εἴδη τῶν καταναλώσιμων ὑγρῶν.

9 Ἡ κατάταξη ἑνός προϊόντος ὡς ποτοῦ κατά τήν ἔννοια τῆς κλάσεως 22.02 δέν μπορεῖ ἐπίσης νά ἐξαρτᾶται ἀπό τίς χρησιμοποιηθεῖσες πρῶτες ὕλες. Τό ἰδιαίτερο κριτήριο τῆς παραπάνω διακρίσεως εἶναι ἡ ὑγρή κατάσταση τῶν σχετικῶν προϊόντων καί ὁ προορισμός τους πρός κατανάλωση. Παρόλο ὅτι τό ἐπίδικο προϊόν παρασκευάζεται μέ βάση τή ζύμη, ἡ ὁποία ὑπάγεται στήν κλάση 21.06, ἡ χαρακτηριστική του ἰδιότητα, ἀπό τήν ἄποψη τοῦ συστήματος τοῦ δασμολογίου, εἶναι ἡ ὑγρή του κατάσταση, πού ἐπιτυγχάνεται κυρίως μέ τήν προσθήκη νεροῦ, καί ὄχι ἡ χρησιμοποιηθεῖσα πρώτη ὕλη.

10 Ὑπέρ τοῦ ἐπιχειρήματος αὐτοῦ συνηγορεῖ καί ἡ ἴδια ἡ διατύπωση τῆς ἐπίμαχης κλάσεως, στήν ὁποία, ἀφοῦ γίνει ἀρχικά λόγος γιά τά «ποτά» ἐν γένει, ἐξαιροῦνται κατόπιν ρητά ἀπό τά ποτά οἱ χυμοί φρούτων καί λαχανικῶν, οἱ ὁποῖοι ὑπάγονται στήν κλάση 20.07 τοῦ κεφαλαίου 20, τό ὁποῖο περιλαμβάνει «παρασκευάσματα λαχανικῶν, φυτῶν ἐδωδίμων, ὁπωρῶν καί ἑτέρων φυτῶν ἤ μερῶν φυτῶν». Ἡ παραπομπή αὐτή ἀποτελεῖ ἔνδειξη τοῦ ὅτι ἄν δέν ὑπῆρχε ἡ ρητή αὐτή ἐξαίρεση καί οἱ χυμοί ἐκεῖνοι θά ὑπάγονταν στό κεφάλαιο τῶν ποτῶν καί ὄχι στό κεφάλαιο τῶν ἀντίστοιχων πρώτων ὑλῶν.

11 Μία ἔνδειξη πρός τήν ἴδια κατεύθυνση μπορεῖ νά συναχθεῖ καί ἀπό τίς ἐπεξηγηματικές σημειώσεις τοῦ κοινοῦ δασμολογίου, οἱ ὁποῖες ἐξαιροῦν ἀπό τήν κλάση 21.07 (ἡ ὁποία ἀνήκει, ὅπως καί οἱ ζύμες, στό κεφάλαιο «παρασκευάσματα διατροφῆς») τά «τονωτικά», ἐφόσον ἐμφανίζονται ὡς κατευθείαν πόσιμα ὑγρά. Ὁ συλλογισμός στόν ὁποῖο στηρίζεται ἡ ἐπεξηγηματική αὐτή σημείωση μπορεῖ νά ἐπεκταθεῖ κατ' ἀναλογία καί σέ ἕνα ὑδατικό διάλυμα ζύμης, ὅπως τό διάλυμα τῆς προκειμένης ὑποθέσεως.

12 Κατά συνέπεια, στό πρῶτο ἐρώτημα πρέπει νά δοθεῖ ἡ ἑξῆς ἀπάντηση: ὁ ὅρος «ἔτερα μή ἀλκοολοῦχα ποτά» πού ἀναφέρεται στήν κλάση 22.02 τοῦ κοινοῦ δασμολογίου πρέπει νά ἑρμηνευθεῖ ὑπό τήν ἔννοια ὅτι περιλαμβάνει τό προϊόν τό ὁποῖο ἀποτελεῖται ἀπό ζυθοζύμη (μαγιά μπύρας), ἀπό νερό καί σέ ποσοστό 3,9 % ἀπό χυμό ἐσπεριδοειδῶν, εἶναι ὑγρό, πόσιμο καί προορίζεται νά λαμβάνεται σέ μικρές ποσότητες πολλές φορές τήν ἡμέρα γιά τήν ἐπίτευξη εὐεργετικῶν ἀποτελεσμάτων ἐπί τῆς ὑγείας.

13 Συνεπῶς παρέλκει ἡ ἀπάντηση στό δεύτερο ἐρώτημα.

Ἐπί τῶν δικαστικῶν ἐξόδων

14 Τά ἔξοδα στά ὁποῖα ὑποβλήθηκε ἡ Ἐπιτροπή τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων, ἡ ὁποία κατέθεσε παρατηρήσεις στό Δικαστήριο, δέν ἀποδίδονται. Δεδομένου ὅτι ἡ παρούσα διαδικασία ἔχει ὡς πρός τούς διαδίκους τῆς κύριας δίκης τό χαρακτήρα παρεμπίπτοντος πού ἀνέκυψε ἐνώπιον τοῦ ἐθνικοῦ δικαστηρίου, σ' αὐτό ἐναπόκειται νά ἀποφανθεῖ ἐπί τῶν δικαστικῶν ἐξόδων.

Διά ταῦτα

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμῆμα)

κρίνοντας ἐπί τῶν ἐρωτημάτων πού τοῦ ὑπέβαλε μέ διάταξη τῆς 1ης Ἀπριλίου 1980 τό Bundesfinanzhof ἀποφαίνεται:

Ὁ ὅρος «ἔτερα μή ἀλκοολοῦχα ποτά» πού ἀναφέρεται στήν κλάση 22.02 τοῦ κοινοῦ δασμολογίου πρέπει νά ἑρμηνευθεῖ ὑπό τήν ἔννοια ὅτι περιλαμβάνει τό προϊόν τό ὁποῖο ἀποτελεῖται ἀπό ζυθοζύμη (μαγιά μπύρας), ἀπό νερό καί σέ ποσοστό 3,9 % ἀπό χυμό ἐσπεριδοειδῶν, εἶναι ὑγρό, πόσιμο καί προορί-

ζεται νά λαμβάνεται σέ μικρές ποσότητες πολλές φορές τήν ήμέρα γιά τήν έπίτευξη εύεργετικῶν άποτελεσμάτων έπί τῆς ύγείας.

Pescatore Touffait Due

Δημοσιεύτηκε σέ δημόσια συνεδρίαση στό Λουξεμβούργο στίς 26 Μαρτίου 1981.

Ὁ γραμματεύς

A. Van Houtte

Ὁ πρόεδρος τοῦ δευτέρου τμήματος

P. Pescatore

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ GERHARD REISCHL ΠΟΥ ΑΝΑΠΤΥΧΘΗΚΑΝ ΣΤΙΣ 12 ΜΑΡΤΙΟΥ 1981 [1]

Κύριε πρόεδρε,
κύριοι δικαστές,

Ἀντικείμενο τῆς σημερινῆς δίκης, ἐπί τῆς ὁποίας πρόκειται νά λάβω θέση, εἶναι ἕνα ζήτημα δασμολογικῆς κατατάξεως.

Ἡ ἑταιρεία Dr. Ritter GmbH & Co. KG, ἐδρεύουσα στήν Κολωνία-Deutz, καί προσφεύγουσα στήν κύρια δίκη, ζήτησε στίς 24 Ἀπριλίου 1978 ἀπό τήν Oberfinanzdirektion (Ἀνώτερη Διεύθυνση οἰκονομικῶν) τοῦ Μονάχου, κατ' ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου 23 τοῦ γερμανικοῦ νόμου τῆς 14ης Ἰουνίου 1961, δεσμευτική γνωμάτευση περί τῆς δασμολογικῆς κατατάξεως ἑνός προϊόντος πού ἡ ἴδια χαρακτήριζε ὡς «πλήρη ζύμη (ὑγρή ζυθοζύμη)».

Ὅπως προκύπτει ἀπό τήν ἔκθεση ἐλέγχου πού συνέταξε ἀργότερα τό Zolltechnische Prüfungs- und Lehranstalt (Ἵδρυμα ἐρευνῶν καί ἐκπαιδεύσεως ἐπί τῆς δασμολογικῆς τεχνικῆς) τοῦ Ἀμβούργου, πρόκειται γιά ἕνα προϊόν, πού διατίθεται σέ φιάλες τῶν 500 ml, τό ὁποῖο εἶναι ὑγρό καί, κατόπιν ἀναδεύσεως, ἐμφανίζεται ὡς θολό, χρώματος λευκοκίτρινου καί ἰδιάζουσας ὄξινης γεύσεως. Ἀποτελεῖται κατά 80,5 % ἀπό ἀδρανή καθαρή ζυθοζύμη (μαγιά μπύρας), κατά 3,9 % ἀπό φυσικό χυμό ἐσπεριδοειδῶν, κατά δέ τό ὑπόλοιπο ποσοστό ἀπό νερό, πού ἀντιστοιχεῖ στή φυσική περιεκτικότητα τῆς ζυθοζύμης σέ νερό. Σύμφωνα μέ τήν περιγραφή τοῦ προϊόντος ἀπό τήν προσφεύγουσα, ἡ παρασκευή του γίνεται ὡς ἑξῆς: ἡ ζυθοζύμη «φουσκώνει» ἐντός χυμοῦ ἐσπεριδοειδῶν καί κατόπιν θερμαίνεται, ὥστε νά καταστεῖ δυνατή ἡ ἐπί μακρόν διατήρησή της. Σύμφωνα μέ τίς ἐνδείξεις ἐπί τῆς συσκευασίας, τό προϊόν συντελεῖ ὡς διαιτητικό συμπλήρωμα στή διατήρηση τῆς φυσικῆς ἱκανότητας πρός ἐργασία, καθώς καί στήν ὑγεία τοῦ δέρματος, λαμβάνεται δέ τρεῖς φορές ἡμερησίως, ἀπό μία ἕως δύο κουταλιές τῆς σούπας, ποσότητα πού ἀντιστοιχεῖ συνολικά σέ 50 ἕως 70 ml περίπου.

Ὅταν ἡ Oberfinanzdirektion τοῦ Μονάχου προώθησε τήν αἴτηση στήν Oberfinanzdirektion τοῦ Ἀμβούργου, λόγω ἁρμοδιότητας, ἡ τελευταία αὐτή, μέ δεσμευτική γνωμάτευση τῆς 14ης Ἰουνίου 1978, κατέ-

1 — Μετάφραση ἀπό τά γερμανικά.